

Diogelu'r cyflenwad bwyd

Hannah Rose a Nia Seaton

Mae diogelu'r cyflenwad bwyd wedi dod yn fater o bwys i lywodraethau ledled y byd. Yng Nghymru, mae'r system fwyd yn rhan annatod o systemau bwyd y Deyrnas Unedig, yr Undeb Ewropeaidd a'r byd. Er mwyn diogelu'r cyflenwad bwyd yng Nghymru, ar ba benderfyniadau Ewropeaidd a byd-eang y dylai Cymru geisio dylanwadu?

Daeth ansefydlogrwydd diogelwch y cyflenwad bwyd byd-eang i'r amlwg yn 2007 a 2008 pan arweiniodd cynnydd mewn prisiau bwyd at brotestiadau treisgar ym mhob cwr o'r byd, gan olygu bod 115 miliwn yn rhagor o bobl yn wynebu newyn. Yn sgil hyn, rhybuddiodd yr Athro John Beddington, Prif Gynghorydd Gwyddonol Llywodraeth y Deyrnas Unedig, fod y byd ar fin wynebu 'Storm Berffaith' o brinder bwyd, dŵr ac ynni. Erbyn mis Mawrth 2011, cyrhaeddodd Mynegai Prisiau Bwyd Sefydliad Bwyd ac Amaeth y Cenhedloedd Unedig ei lefelau uchaf erioed.

Cynnydd mewn prisiau bwyd

A hithau'n wlad sy'n mewnfario bwyd ar raddfa net, gallai Cymru ddiodeff yn sgil newidiadau i brisiau bwyd sydd wedi bod yn cynyddu ers 1988. At hynny, ers 2007, mae'r chwyddiant ym mhrisiau bwyd yn y Deyrnas Unedig yn aml wedi

Diogelu'r cyflenwad bwyd: Y prif ffactorau

Mae modd diogelu'r cyflenwad bwyd pan fydd digon o fwyd ar gael a phan fydd yn ddigon rhwydd cael gafael ar y bwyd hwnnw er mwyn rhoi deiet cytbwys i bawb.

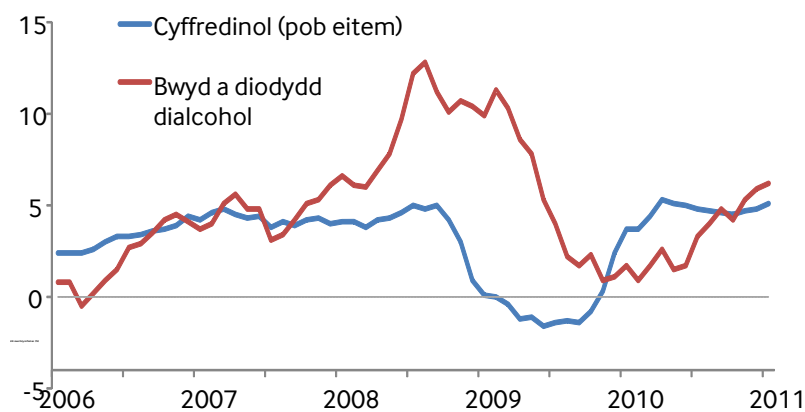
Yn ôl yr adroddiad Foresight: the Future of Food and Farming, mae chwe phrif ffactor yn effeithio ar y gallu i ddiogelu'r cyflenwad bwyd:

- y cynnydd ym mhoblogaeth y byd;
- newidiadau yn y galw am fwyd;
- newidiadau ym moeseg a gwerthoedd defnyddwyr;
- y gystadleuaeth am adnoddau;
- newid yn yr hinsawdd;
- y modd y caiff y system fwyd ei llywodraethu.

bod yn uwch na'r chwyddiant cyffredinol, gan effeithio ar ba mor fforddiadwy yw bwyd yng Nghymru a faint ohono sydd ar gael. Cynyddodd gwariant cartrefi Cymru ar fwyd bron i 20 y cant rhwng 2006 a 2009, a byddai teulu a fyddai'n gwario £100 yr wythnos ar fwyd yn 2007 wedi gorfod gwario £600 yn ychwanegol yn ystod 2008 am yr un bwyd.

Mae'r amrywiaeth yn y ffynonellau bwyd sy'n cael eu mewnfario i'r Deyrnas Unedig a Chymru yn

Chwyddiant bwyd: Ionawr 2011

Ffynhonnell: ONS/Inflationstats

diogelu'r cyflenwad i raddau, tra bo'r Deyrnas Unedig hefyd yn cynhyrchu 59 y cant o'i bwyd ei hun. Mae hynny'n golygu y gallai ymdopi'n weddol pe bai unrhyw beth yn amharu ar y cyflenwad bwyd.

Serch hynny, nid yw bod yn hunangynhaliol yn ddigon pe bai rhywbeth yn amharu ar gyflenwad nwyddau sydd wedi'u mewnfario ac sy'n hanfodol i gynhyrchu bwyd.

Er enghraifft, mae'n rhaid dibynnu'n drwm ar fwyd anifeiliaid sydd wedi'i fewnfario er mwyn cynhyrchu bwyd yng Nghymru a'r Deyrnas Unedig, a byddai hynny dan fygythiad pe bai rhywbeth yn amharu ar gyflenwad y nwyddau hyn.

Mae llawer o'r prif ddulliau sydd gan Lywodraeth Cymru o greu polisiâu i ddiogelu'r cyflenwad bwyd wedi'u seilio ar ddeddfwriaeth a pholisiau a gaiff eu creu gan yr Undeb Ewropeaidd. Dwy o'r elfennau pwysicaf yn hyn o beth yw'r Polisi Amaethyddol Cyffredin a'r broses o awdurdodi organeddau a addaswyd yn enetig, gan eu bod yn dylanwadu'n uniongyrchol ar gynhyrchu bwyd yng Nghymru.

Diwygio'r Polisi Amaethyddol Cyffredin

Mae'r Polisi Amaethyddol Cyffredin yn rhoi cymorthdaliadau a chymorth ariannol i ffermwyr, cynhyrchwyr a chymunedau gwledig yng Nghymru. Amcanion gwreiddiol y polisi oedd diogelu cyflenwadau bwyd a rhoi incwm teg i ffermwyr. Yn fwy diweddar, mae'r polisi wedi canolbwyntio ar gynhyrchu cynaliadwy ac ar heriau amgylcheddol. Yn ystod y ddwy flynedd nesaf, bydd y trafodaethau diweddaraf yn cael eu cynnal ar gyfer diwygio'r polisi. Gan gofio pa mor ddibynnol yw'r sector amaethyddol yng Nghymru ar y polisi hwn i wneud elw ac i gynnal eu busnesau, mae'n debygol y bydd y diwygiadau'n cael effaith sylweddol ar allu

Llywodraeth Cymru i ddiogelu'r cyflenwad bwyd yng Nghymru.

Bydd Llywodraeth Cymru yn ddibynnol i raddau helaeth ar Lywodraeth y Deyrnas Unedig i gynnal y trafodaethau ffurfiol ar ei rhan. Hyd yma, ni chafwyd llawer o gytundeb rhwng Llywodraeth y Deyrnas Unedig a'r gweinyddiaethau datganoledig ynghylch sut y dylid diwygio'r polisi. Mae'r gweinyddiaethau datganoledig yn galw am Bolisi Amaethyddol Cyffredin sy'n rhoi cymorth uniongyrchol tuag at incwm ffermydd, tra bo Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi galw am leihau maint cyllideb y polisi ac am ddiwygiadau sy'n canolbwyntio fwy ar y farchnad.

Organeddau a addaswyd yn enetig

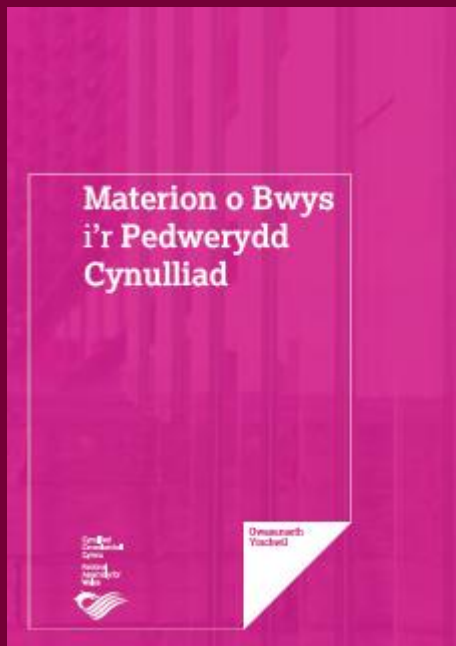
Mae organeddau a addaswyd yn enetig yn faes deddfwriaethol ac yn faes polisi arall a fydd yn cael sylw yn y ddwy flynedd nesaf.

Mae'r ddadl ynghylch defnyddio organeddau a addaswyd yn enetig yn gysylltiedig â'r ddadl ynghylch diogelu'r cyflenwad bwyd. Mae'r rheini sydd o blaid cynydu GM yn dadlau y gallai addasu cynydu arwain at gnydau gwell a mwy dibynadwy, tra bo gwrthwynebwyr yn datgan y byddant yn bygwth y diogelwch amgylcheddol sy'n angenrheidiol er mwyn cynhyrchu bwyd.

Mater o bwys i Gymru fydd gweld a fydd modd gweithredu'r cynlluniau newydd o Ewrop ar lefel ranbarthol, ac a allai Llywodraeth Cymru yn y dyfodol wahardd tyfu cynydu a addaswyd yn enetig yng Nghymru pe bai'n dymuno gwneud hynny.

Bydd y penderfyniadau a wneir yn Ewrop dros y meysydd polisi hyn yn dylanwadu'n drwm ar sut y diogelir y cyflenwad bwyd yng Nghymru yn ystod y blynyddoedd nesaf. Gwaith Llywodraeth a Chynulliad newydd Cymru fydd sicrhau bod llais Cymru'n cael ei glywed yn ystod y trafodaethau pwysig hyn.

Erthygl o gyhoeddiad gan y Gwasanaeth Ymchwil

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Mae'r ddogfen hon wedi cael ei pharatoi'n arbennig ar gyfer Aelodau'r Cynulliad gan y Gwasanaeth Ymchwil. Mae'n trafod rhai o'r pynciau hynny sy'n debygol o fod o bwys i Aelodau yn ystod y Pedwerydd Cynulliad.

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Am rhagor o gyhoeddiadau, gweler **ein tudalennau ar wefan y Cynulliad**.
www.cynulliadcymru.org/bus-assembly-publications-research.htm

Y Gwasanaeth Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

E-bost: **Research.Service@wales.gov.uk**
Twitter: **[@YmchwilCCC](https://twitter.com/YmchwilCCC)**